

Фармацевтски информатор

Фармацевтска комора на Македонија
ул. 50 Дивизија, бр. 34, Скопје

април 2019 • број 51

Interview

ПРОФ. Д-Р

5

АЛЕКСАНДРА ГРОЗДАНОВА,

**ПРЕТСЕДАТЕЛКА НА КОМИТЕТОТ
ЗА ИМУНИЗАЦИЈА И ПРОФЕСОР
НА ФАРМАЦЕВТСКИОТ ФАКУЛТЕТ
ПРИ УКИМ**

23 Морбили,
рубеола,
паротитис
(МРП) ВАКЦИНА
ефикасност и ризици

Примена на

42

**3Д-печатењето
во медицината и
во фармацијата**

ПОШТАРИНА ПЛАТЕНА
ВО ПОШТА 1000 СКОПЈЕ

AKTIVNI UGALJ

STRONG NATURE® АКТИВЕН ЈАГЛЕН

⊕ Активен медицински јаглен добиен со карбонизација на лушпа од кокосов орех

STRONG NATURE® АКТИВЕН ЈАГЛЕН се препорачува како додаток во исхраната со поволен ефект врз намалувањето на создавањето гасови по јадење и врз детоксикацијата на организмот.

Препорачана дневна доза:

Возрасни и деца над 3-годишна возраст:

по потреба се земаат 2 - 3 капсули, 3 - 4 пати дневно.

Активен медицински јаглен –
неопходен дел на Вашата
домашна аптека.

Активниот јаглен има поволен ефект

- ✓ врз намалувањето на создавањето гасови по јадење
- ✓ врз детоксикацијата на организмот

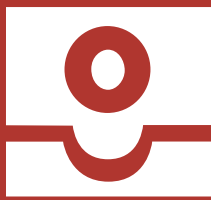

ДОДАТОК ВО ИСХРАНАТА
10 капсули

Додатоците во исхраната STRONG NATURE® се произведени согласно со барањата на стандардот ISO 9001:2015 и со принципите на системот HACCP. Предупредувања: Производот не се препорачува за деца, трудници и за доилки, ниту за лица коишто се преосетливи на која било од состојките на производот. Производот не се употребува како замена за разновидна исхрана. Да се чува на температура до 25°C, заштитено од светлина и од влага. Да се чува надвор од дофат на деца. Да не се надминува препорачаната дневна доза.

АЛКАЛОИД КОНС ДООЕЛ Скопје
бул. А. Македонски 12, 1000 Скопје, Република Македонија

HELIOCARE®

УЖИВАЈТЕ ВО СОНЦЕТО

ЕДИНСТВЕН ПРИРОДЕН ФОТО-ИМУНО-ПРОТЕКТИВЕН СИСТЕМ

Единствената фотопротективна технологија наменета за орална и топиќална употреба, **Fernblock®**, активната компонента на **Heliocare®** препаратите, е иновативен патент на **IFC Cantabria**. Што претставува **Fernblock®**?

Специјален и уникатен комплекс развиен од страна на **Heliocare®** кој го содржи екстрактот од *Polypodium leucotomos* и го има само во препаратите на **Heliocare®**.

Fernblock® е далеку пред познатите фотопротективни технологии, бидејќи делува на четири начини:

- Анти-оксидативно
- Имунолошки
- На ниво на клеточна ДНК
- Ја подобрува структурата на кожата

Сите препарати на **Heliocare®** содржат фитобиолошки филтри

Екстракт од *Polypodium leucotomos* - имуномодулатор со фотопротективно и антиоксидативно дејство

Екстракт од Зелен Чај (*Camellia sinensis*), potentен антиоксиданс, со анти-туморална активност

Со ова се овозможува:

- Имунолошка заштита (зачувување на Лангерхансовите клетки)
- Антиоксидативна заштита (против фото-индуцираните реактивни видови на кислород)
- Заштита на структурата на кожата (против соларна еластоза).

Ексклузивен застапник и дистрибутер: **ЕУРО-ФАРМ доел**
ул. Антон Попов 5, Скопје; тел. 02/32-12-700; факс 02/32-14-292;
www.eurofarm.com.mk;

ПОЧИТУВАНИ ЧИТАТЕЛИ НА „ФАРМАЦЕВТСКИ ИНФОРМАТОР“

Со првите пролетни денови ви нудиме уште едно дружење со весникот Фармацевтски информатор. Следејќи ги вашите желби, сугестии и препораки и овој пат се потрудивме да обезбедиме мноштво интересни и актуелни теми за кои сме повеќе од сигурни дека ќе ја привлечат не само фармацевтската туку и целата читателска јавност.

Во ова издание на Фармацевтскиот информатор го објавуваме интервјуто со претседателката на Комитетот за имунизација, проф. д-р Александра Грозданова. Во него таа се осврнува на вистината и заблудите поврзани со имунизацијата и странските искуства во справувањето со антивакциналните трендови. Проф. Грозданова говори и за бенефитот од проширувањето на вакциналниот календар и за напорите што ги презема државата за промоција на неопходноста од вакцинација во насока на постигнување колективен имунитет.

Во контекст на позитивната кампања за имунизација, а тангирајќи ги сите аспекти на морбилите, како високо контагиозна болест, спец. фарм. Сања Филкова пишува на тема „Морбили, рубеола, паротитис (МРП) вакцина-ефикасност и ризици“. Фарм. Филкова, во соработка со м-р фарм. Оливера Кристиќ-Наковска, донесуваат текст за примената и недостатоците на лековите за педијатриската возраст, како една специфична и чувствителна група.

Во текстот со интригантен наслов „Безбедната страна на отровите“, стручниот тим на Центарот за контрола на труења дава осврт на улогата на овој тип институции во светски рамки, како значаен сервис за јавното здравје, како и пресек на активностите на Центарот при Фармацевтскиот факултет на УКИМ.

Во најновиот број на Информаторот, донесуваме и акценти од промоцијата на монографијата „Јоден и тироиден статус на населението 2018 година“, што, во присуство на еминентни претставници на стручната и научната јавност и на општествено-политичкиот живот во државата, се одржа на Медицинскиот факултет во Скопје.

Драги читатели, Ве повикуваме и натаму, како и досега, да ни пишувате, да ни давате инвентивни предлози, а ние ќе ги прифаќаме сè со цел вашиот и наш Фармацевтски информатор да биде што попривлечен за пошироката публика.

Уредувачки одбор

СОДРЖИНА

Interview
Проф. д-р
Александра
Грозданова

5

Имунизацијата е дел од здравствената култура на секоја современа држава

28

Лекови за педијатриска примена

52

Хербални дроги во третман на варикозни вени

Уредувачкиот одбор на Фармацевтската комора на Македонија не учествува во креирањето на ставови изнесени во комерцијалните текстови на весникот

ИЗДАВАЧ:

Фармацевтска комора на Македонија
ул. „50 Дивизија“ бр. 34 Скопје

тел: 02 3 217 614
02 3 217 637
02 3 217 745

факс: 02 3 217 637
e-mail: info@fk.mk
web: www.fk.mk

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР:

Проф. д-р
Рената Славевска-Раички

Доц. д-р
Верица Ивановска

Проф. д-р
Бистра Ангеловска

Доц. д-р
Арлинда Хаџиу-Зајми

новинар

Елизабета Белазелкоска

ЗА ИЗДАВАЧОТ:

Проф. д-р
Бистра Ангеловска

ГЛАВЕН УРЕДНИК:
Маја Ковачева
фарм. спец.

ЛЕКТОР:
Валентина Бачваровска

ГРАФИЧКИ ДИЗАЈН:
Владимир Младеновски

ПЕЧАТИ:

Рамона Графикс

Хербални дроги во третман на варикозни вени

*Изработиле:
М-р фарм. Ивана Цоцовска
Доц. д-р Викторија Максимова
Факултет за медицински
науки, Универзитет „Гоце
Делчев“ - Штип*

Варикозните вени и венската инсуфициенција на долните екстремитети се едни од најчестите заболувања кои особено ја афектираат повозрасната популација. Оваа состојба се одликува со издолжување, проширување и извиткување на вените, а најчесто се јавува во нозете. Варикозните вени се голем проблем со кој се соочува 10-20% од популацијата. Инциденцата на појава се зголемува со годините и тоа најчесто кај луѓе постари од 50 години, со четири пати поголема застапеност кај жени отколку кај мажи.

Главната причина за појавување на оваа состојба е инкомпетенција на залицоците во еластичното ткиво во вените кое доведува до

дилатација, намалување на тонусот на ткивото и намалување на протокот на крв. Абнормалното извиткување на вените е симптом за намалена циркулација надолнополнета со губење на еластичното ткиво во сидот на венските садови, а особено во нивните залицоци. Нормалната функција на залицоците на вените превенира од враќање на крвта од периферните крвни садови кон срцето. Кога ефикасноста на залицоците при ваквата состојба се намалува, дел од крвта стагнира во вените при што тие отекуваат и се извиткуваат, а се јавуваат и јаки болки.

Факторите кои доведуваат до појава на варикозни вени можат да се поделат главно во две големи групи:

1. Несоодветна поддршка од венските сидови.
 - Генетска предиспозиција - 40% од вкупната инциденца е како резултат на генетска редизпозиција.
 - Дебелина - Масното ткиво што се таложи во нозете го оптоварува сидот на крвните садови и го намалува нивниот тонус.
 - Стареење - Со текот на стареењето доаѓа до дегенеративни промени во сврзното ткиво што доведува до намалена мускулна активност.
 - Работна состојба - Се однесува на состојба на телото при седечка или стоечка работа која дополнително доведува до развивање на оваа состојба. Ова најчесто се должи на дејството на гравитацијата и недостаток или преголема мускулна активност во нозете.
2. Зголемена резистенција при враќање на крвотокот во белите дробови.
 - Гравидитет - Растењето на бебето во текот на бременоста може да влијае како пречка на венскиот крвоток.
 - Тромбоза - Блокада на залицоците со тромбови може да предизвика венска инсуфициенција.
 - Тумори - Фибром на утерусот или тумори на овариумите може да доведат до опструкција на венските садови.
 - Мода - Облекување на постојано тесна облека може да доведе до ослабнување на ткивото.

Третман на варикозни вени

Главните насоки велат дека хербалниот третман на варикозни вени главно треба да биде насочен кон подобрување и спречување на факторите за појава на оваа состојба. Главниот фокус за подобрување на тонусот на венските садови треба да биде насочен кон кардиоваскуларниот систем, но постојат и голем број фактори кои исто така треба да се земаат предвид кои, пред сè, зависат од потребите на пациентот.

Дејство на хербалните препарати

Хербалните препарати како третман и превенција на варикозните вени треба да дејствуваат на следниот начин:

- Васкуларен тонус - Се подобрува тонусот и цврстината на венските садови. Хербалните препарати кои се богати со флавоноиди се посебно индицирани при подобрување на тонусот.

- Циркулаторни стимуланси - Помагаат при процесот на враќање на крвта од вените кон белите дробови.
- Атстригенти - Го подобруваат васкуларниот тонус и се аплицираат екстерно (на кожата).
- Антиинфламатори - Ја намалуваат локалната инфламација.
- Емолиенти - Нанесени екстерно ја намалуваат локалната инфламација.

Специфични карактеристики

Хербалните препарати кои се богати со флавоноиди имаат главна улога при зголемување на тонусот на венските сидови при венска инсуфициенција. Притоа, најчесто употребувана дрога е **семејо од *Aesculus hippocastanum L.***, -див костен. Ова семе веќе долго се употребува при третман на венски инсуфициенции како што се и варикозните вени. Сапонинскиот гликозид **есцин** ја инхибира активноста на лизозомалните ензими кои го разградуваат сидот на венските садови и ја зголемуваат нивната пермеабилност. Семето од див костен е предмет на голем број клинички испитувања при третман на венски инсуфициенции и метаанализи на некои од овие клинички студии ја докажале ефикасноста и сигурноста на користење на оваа дрога при ваквите состојби.

Хербални дроги кои се користат во лекување на варикозни вени

Лист и цвет од глог
 - *Crataegus* spp. *Folium cum flore*,
 fam. *Rosaceae*

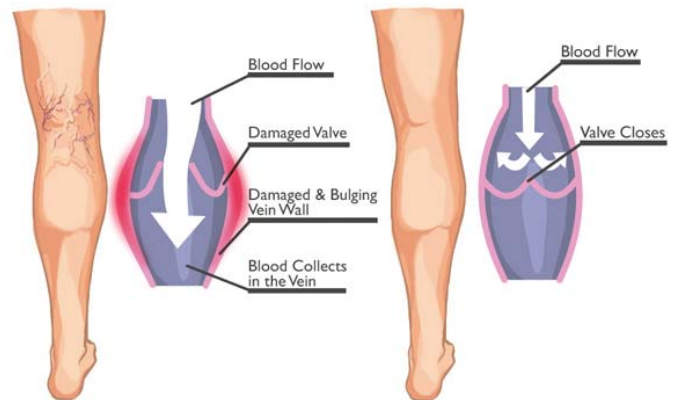
Дрогата ја претставува исушен лист и цвет од растението глог. Главни состојки на глогот се флавоноидите како рутин, хиперозид, витексин, катехин и епикатехин и проантоцијанидини. Дрогата е индицирана за употреба при конгестивна срцева инсуфициенција, при нарушена циркулација, при локални инфламации, при анксиозност како седатив. Контраиндикации не се познати, но може да дојде до хиперсензитивност на некоја состојка. Интеракции исто така не се познати. Како едно од посебните предупредувања кое треба да се има предвид е дека терапијата со глог треба да се зема како дополнителна терапија на стандардната терапија при срцева инсуфициенција. Оваа дрога не треба да се дава кај бремени жени и деца под 18 години заради недостаток на докази. Несакани ефекти не се познати. Дневната доза е 160-900 mg екстракт поделен во неколку дози. Дрогата треба да се употребува во текот на 4-6 недели.

Семе од див костен
 – *Aesculus hypocastanum* L.,
Hypocastani semen,
 fam. *Hippocastanaceae*

Семето од див костен се користи во третман на варикозни вени како васкуларен тоник и антиинфламаторно средство. Дивиот костен содржи сапонински комплекс-есцин од кои најзначајни се β – есцин и криптоесцин. Содржи и флавоноиди, кумарински хетерозиди, проантоцијанидини и танини. Оваа дрога е индицирана за олеснување на симптомите на непријатност и тежина во нозете

VARICOSE VEINS HEALTHY VEINS

поврзани со ситни венски циркулаторни нарушувања, олеснување на симптомите на чешање и печење поврзани со хемороиди. Ефектите можат да се забележат по долготрајна примена на оваа дрога. Дозите за возрасни се 275 mg поделено во 3 до 6 дози дневно, а кај деца под 18 години и бремени жени и доилки не се препорачува заради недостаток од информации за безбедност при употреба. Контраиндикации исто така не се познати, но може да дојде до хиперсензитивност на некоја состојка.

Херба од ајдучка трева
 – *Achillea millefolium* L., *Milefolii herba*,
 fam. *Asteraceae*

Ајдучката трева се користи во третман на варикозни вени како васкуларен тоник и атстригенс. Содржи етерично масло, горчлива материја - ахилеин, танини, холин, витамин К, органски киселини (мравја, валеријанска) и др. Оваа дрога е индицирана при привремено губење на апетитот, симптоматски третман на мали грчеви поврзани со менструален циклус, третман на мали површински рани. Се препорачува како инфуз: 3,5 mg од дрогата во 250 ml вода. Се нанесува на болните вени 2-3 пати на ден. Контраиндикации не се познати, но може да дојде до хиперсензитивност на некоја состојка. Ако дојде до појава на алергиски реакции на кожата треба да се престане со употребата. Не се препорачува за деца под 12 години.

Херба од гавез
 – *Symphytum officinalis* L., *Symphytum officinale herba*, fam. *Boraginaceae*

Хербата од гавез во третман на варикозни вени се користи како емолиенс. Содржи каротин, алкалоиди од кои најзначаен е алантоин, танини, гликозиди, слузи, смоли, етерно масло и др. Се користи за симптоматски третман на мали исчашувања и модринки. Дозите кај возрасни се 10% маст двапати на ден. Ако симптомите не се

подобрат во рок од 10 дена треба да се консултира лекар. Контраиндикации не се познати, но може да дојде до хиперсензитивност на некоја состојка. Можат да се појават алергиски реакции поради присуство на етанол или поради компонентите што ги содржи екстрактот. Не се користи кај адолесценти под 18 години. Треба да се нанесе само на болна кожа.

Херба од хамамелис
– *Hamamelis virginiana L., Hamamelis virginiana herba, fam. Hamamelidaceae*

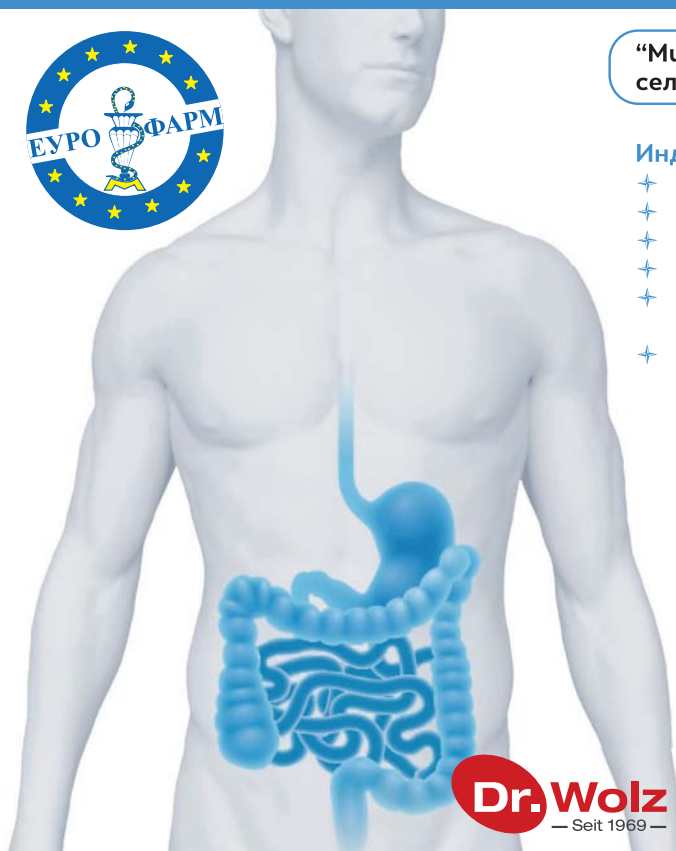
Хербата од хамамелис во третман на варикозни вени се користи како атстригенс. Содржи танини, гална киселина, катехини, галотанини, флавоноиди (кверцетин, кемферол), фенолни киселини, сапонини, и др. Се употребува при воспаленија и сувост на кожата, привремено намалување на непријатност во очите поради сувост или изложување на ветер и сонце. Дозата за возрасни и деца над 6 години е во концентрацији од 5 до 30% во полупречи препарати неколку пати на ден. Не се употребува кај деца под 6 години. Ако симптомите не се подобрат за време од 2 недели од користењето на препаратите треба да се консултира лекар.

Заклучок

Варикозните вени се сериозна состојба која ако не се третира правилно може да предизвика сериозни проблеми. Поважно е да спречиме појава на варикозни вени, а фитопрепаратите можат да се применуваат само ако болеста е во почетен стадиум. Се употребуваат дроги кои имаат емолиентно, атстригентно, антиинфламаторно, тонично дејство. Притоа, мора да се внимава и на начинот на исхрана и начинот на живеење.

Користена литература

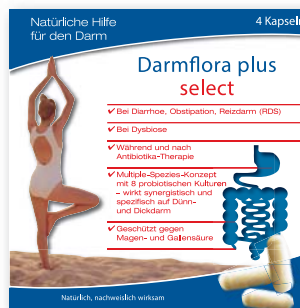
Официјалните монографии на дрогите во фармакопејата на Светската здравствена организација (СЗО) линк - <http://www.who.int/en/>
Официјалните монографии за дрогите на Европската медицинска агенција (ЕМА) линк - <http://www.ema.europa.eu/>
Varicose Veins and Lower Extremity Venous Insufficiency, Eric DePopas, Matthew Brown, Seminintervent Radiology, 2018; 35(01): 056-061, DOI: 10.1055/s-0038-1636522
Medical herbalism the science and practice of herbal medicine, David Hoffmann, 2003, стр. 312-314

“Multi-species” пробиотик со висока концентрација на селектирани и заштитени млечно-киселински бактерии

Индикации:

- ✦ Превенција и третман на дијареа
- ✦ За време на и по терапија со антибиотици
- ✦ Имунолошка слабост и повторувачки инфекции
- ✦ Синдром на иритабилно црево (IBS)
- ✦ Хронични воспалителни цревни заболувања (улцеративен колитис, Крнова болест)
- ✦ Профилакса и терапија на алергии и atopичен дерматит

Капсулите Darmflora plus select содржат **12 милијарди на 8 различни култури на млечно киселински бактерии**, чии специфични карактеристики имаат синергистичко дејство и врз основа на достапните студии претставуваат корисна комбинација на бактерии кои делуваат во различни сегменти на интестиналниот тракт.